

عکس: علی محمدی / ایران

دکتر «ناجی الشهبانی»، استاد اقتصاد دانشگاه عین الشمس قاهره:

قدرت بانک مرکزی ایران، قفل منابع بلوکه شده را باز کرد

اقتصاد ایران توانایی و انعطاف بسیاری در مقابله با تحریم‌ها و عبور از آن را به اثبات رسانده است

گفت‌وگو

دارد؟

توانایی اقتصاد ایران برای مقابله با تحریم‌های اقتصادی اعمال شده طی بیش از ۴ دهه ثابت شده است و به رغم فشارهای سرکوبگرانه غرب به رهبری آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران و ممانعت از این کشور در بهره‌مندی از منابع خارجی خود، اقتصاد ایران توانایی و انعطاف بسیاری در مقابله با این تحریم‌ها و عبور از آنها را به اثبات رسانده است که آزادسازی اخیر بخش بزرگی از منابع مالی ایران در کره جنوبی، عراق و کشورهای دیگر گواه این ادعاست. این آزادسازی منابع مالی ایران پیام‌های متعددی برای داخل کشور و همچنین جهان خارج به همراه دارد و نشان می‌دهد که تحریم‌های آمریکا و غرب به رغم پیشینه طولانی، به شدت شکست خورده و در تحقق اهداف خود موفق نبوده‌اند. پیام موفقیت ایران در مقابله با تحریم‌ها، اولویت اراده ملی و استقلال مرکزی کشورمان، در ماه‌های اخیر، رفت و آمدهای موثری را با کشورهای منطقه برای توسعه مناسبات بانکی و پولی کشور داشته است.

دیدارهایی نیز اخیراً بین مسئولان اقتصادی ایران و مصر برای احیای روابط اقتصادی بین دو کشور برگزار شد و در این دیدارها نیز پیشنهادهای برای ایجاد بانک مشترک و تشکیل کمیته اقتصادی دوجانبه مطرح شد.

بین ایران و مصر و همچنین گسترش همکاری‌های بین ایران و کشورهای عرب منطقه، با دکتر «ناجی الشهبانی»، استاد اقتصاد دانشگاه عین الشمس قاهره و رئیس حزب «الجیل» مصر به گفتگو پرداختیم که در زیر می‌خوانید:

● با وجود فشارهای ظالمانه غرب بر علیه ایران و تحریم کشورهای برای بلوکه کردن منابع ارزی خارجی ایران، در مدت اخیر بخش قابل توجهی از منابع مالی ایران در کره جنوبی، عراق و... آزاد شد. این موفقیت چه پیامی برای تحریم‌کنندگان اقتصادی ایران

● اغلب صاحب‌نظران، آزادسازی و انتقال منابع مالی ایران را به دلیل اقتدار بانک مرکزی می‌دانند. این اقتدار چه فرصتی برای کشورهای همسایه ایران برای توسعه روابط بانکی فراهم می‌کند؟

تاریخ تحریم‌های آمریکا و غرب علیه ایران تاریخی طولانی است که عمری به قدمت سال‌های پیروزی انقلاب اسلامی در ایران دارد و در چندین مرحله علیه بخش‌های مختلف اعمال شد، اما اقتصاد ایران در سایه این تحریم‌ها توانایی بالایی را در مقاومت ثابت کرده و قدرت تاب‌آوری خود را برای استقلال در اراده سیاسی و تصمیم‌گیری افزایش داده است. بنابراین با آرای کارشناسی که معتقدند آزادسازی و انتقال منابع مالی ایران برآمده از قدرت بانک مرکزی این کشور است، هم عقیده هستم. این بانک مرکزی ایران بود که فرصت‌های فراوانی را

برای کشورهای همسایه برای توسعه روابط بانکی با ایران فراهم کرد. بانک مرکزی ایران مسئول تعریف و اجرای سیاست‌های مالی و اعتباری در ارتباط با سیاست‌های کلی اقتصادی کشور است. این بانک همچنین بر اساس قانون پولی و بانکی، مسئولیت نظارت بر موسسات بانکی و اعتباری را بر عهده دارد. برای مثال در زمینه توان بانک مرکزی ایران در توسعه روابط مالی و اقتصادی این کشور با سایر کشورها به ویژه کشورهای همسایه، می‌توانم به اقدام این بانک پس از آزادسازی همه منابع ارزی مسدود شده برای تبدیل این ارزها از وون به یورو توسط یک کشور سوم اشاره کنم. بانک مرکزی ایران در گام بعد، همه ارزهای تبدیل شده به یورو را در ۶ بانک ایرانی در قطر سپرده‌گذاری کرد و آنها را برای خرید کالاهای غیر تحریمی اختصاص داد، به بقیه این منابع نیز در صورت سپرده‌گذاری در بانک‌های قطری بهره‌های بانکی تعلق خواهد گرفت. در اینجا به کل بانک مرکزی ایران استناد می‌کنم که گفت: «منابع ارزی ایران در چند کشور دیگر به زودی قابل دسترسی خواهد بود و اخبار و آثار آن در بازارها و مبادلات تجاری آشکار خواهد شد.» قطعاً بانک مرکزی ایران موفق به توسعه روابط بانکی با کشورهای دیگر خواهد شد.

● مسئولان اقتصادی ایران اخیراً در نشست بانک سرمایه‌گذاری زیرساخت آسیایی که در قاهره

برش

در مذاکراتی که با مدیر اجرایی بانک توسعه ایران و مصر شده، بناسست که اسامی چهار عضو نماینده ایران در هیات مدیره بانک تأیید شود. این یک گشایش و پیشرفت بسیار مهم پس از دهه‌ها عدم حضور نمایندگان ایران در هیات مدیره این بانک است و این امکان را فراهم می‌کند تا ایران به طور مشترک با مصر آن را اداره کنند و بر این اساس اهدافی که از تاسیس آن اراده شده بود، محقق می‌شود.

احیاء دوباره بانک توسعه ایران و مصر

بین دو کشور، اجرا خواهد شد. راه احیای روابط از مسیر توسعه روابط اقتصادی، تجاری و مالی بین دو کشور می‌گذرد.

● موضوع استفاده جمهوری اسلامی ایران از سهام خود در بانک مشترک ایران و مصر که چندین دهه پیش تأسیس شده بود، مطرح است. در حال حاضر طی مذاکراتی که انجام شده است، تصمیماتی در راستای استفاده از توان ایران در اداره بانک اتخاذ شد. این اقدام را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بانک توسعه ایران و مصر، بانکی است که به طور مشترک متعلق به دولت‌های مصر و جمهوری اسلامی ایران است. این بانک در ۲۷ ماه مه ۱۹۷۵ یعنی پیش از انقلاب اسلامی ایران به عنوان «شرکت سهامی مصری» تأسیس شد. زمینه‌های فعالیت این بانک، سرمایه‌گذاری در بازارهای پولی، مالی و تأمین مالی پروژه‌ها و فعالیت‌های مرتبط با تأمین مالی کوتاه‌مدت تجاری است و سرمایه اعلام شده آن به ۳۰۰ میلیون دلار می‌رسد. دولت مصر ۵۹٫۸۶ درصد از سهام بانک و دولت ایران ۴۰٫۱۴ درصد از سهام این بانک را از طریق شرکت سرمایه‌گذاری خارجی ایران در اختیار دارد. هیات مدیره این بانک متشکل از هشت نفر است که چهار نفر از مصر و چهار نفر از ایران در آن حضور دارند و یکی از این اعضا «داود دانش جعفری»، وزیر پیشین امور اقتصادی و دارایی ایران در سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷ بوده است. متأسفانه جمهوری اسلامی ایران به دلیل عدم هماهنگی نتوانست از سهام خود در بانک مشترک ایران و مصر استفاده کند و با هیات مدیره‌ای که امکان نامزدی ایران در آن حضور داشت، موافقت نشد. با توجه به تمایل شدید دو کشور به توسعه روابط دو جانبه، این وضعیت به سمت بهتر شدن حرکت خواهد کرد. در مذاکراتی که با مدیر اجرایی این بانک شده، بناسست که اسامی چهار عضو نماینده ایران در هیات مدیره بانک تأیید شود. این یک گشایش و پیشرفت بسیار مهم پس از دهه‌ها عدم حضور نمایندگان ایران در هیات مدیره بانک توسعه ایران و مصر است و این امکان را فراهم می‌کند تا ایران به طور مشترک با مصر آن را اداره کنند و بر این اساس اهدافی که از تاسیس بانک اراده شده بود، محقق می‌شود.

● درباره حذف دلار از مبادلات تجاری بین کشورهای منطقه و مبادله با پول‌های محلی، چه دیدگاهی دارید؟ با توجه به شکل‌گیری اجماع جهانی، آیا به پایان هژمونی دلار نزدیک شده‌ایم؟

توافق کشورهای منطقه خاورمیانه برای انجام فرآیند خرید و فروش، یعنی انجام مبادلات تجاری بین آنها بر اساس واحد پول هر کشور، بسیار مهم است. این توافق سرآغاز پایان سلطه دلار در عرصه عملیات تجاری و اقتصاد جهانی است. چرا که سلطه دلار در بازار جهانی، بزرگترین دلیل غارت ثروت‌های مردم جهان توسط ایالات متحده است. از زمانی که «ریچارد نیکسون»، رئیس جمهور اسبق ایالات متحده تصمیم به لغو قانون پشتوانه طلا برای فرآیند چاپ دلار این کشور کرد، آمریکا بزرگترین دزد ثروت مردم جهان شد (به موجب قانونی که لغو شد، واشنگتن باید به ازای هر ۳۵ دلار آمریکا، یک اونس طلا ذخیره داشته باشد). آگاهی کشورهای جهان و تلاش آنها برای توقف هژمونی دلار در بازارهای جهانی، قابل تقدیر است. تصمیم این کشورها برای حذف دلار از مبادلات تجاری بین کشورهای منطقه و جایگزینی آن با ارزهای محلی به مفهوم نزدیک شدن ما به پایان

سلطه دلار و پایان جهان تک قطبی و غارت ثروت‌های مردم جهان و نابودی عوامل تولید تروریسم جهانی است.

● نسخه‌ها و سیاست‌های پولی و ارزی IMF، بانک جهانی، فدرال رزرو و... تاکنون تناسب چندانی برای پیاده‌سازی در کشورهای عربی و ایران نداشته و یا به صورت کامل قابل اجرا نبوده است. تا چه میزان می‌توان از ظرفیت همکاری بانکی و تقویت دیپلماسی بانکی در منطقه بهره برد؟

باینه‌ها و سیاست‌های پولی و ارزی صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، فدرال رزرو و غیره در راستای تحقق سیاست‌های ایالات متحده برای سلطه بر اقتصاد جهانی و اعمال فشار بر کشورهای خواهان استقلال ملی و همچنین برای غارت و استثمار ثروت‌های مردم جهان بوده است. سیاست‌های این سازمان‌های بین‌المللی همواره با منافع غرب استثمارگر، به ویژه منافع کشورهای اروپایی عضو ناتو به رهبری آمریکا همسو بوده است. سیاست‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، در هیچ مرحله‌ای و در هیچ دوره‌ای پس از جنگ جهانی دوم و تأسیس سازمان ملل متحد، بین‌المللی نبوده‌اند و منافع کشورهای مختلف جهان را تأمین نکرده‌اند بلکه همواره ابزاری برای آمریکا و اردوگاهش در ناتو برای حمله به کشورهای بوده‌اند که خواهان استقلال ملی و تصمیم‌گیری مستقل هستند. سیاست‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول همواره برای تخریب کشورها و فتنه‌انگیزی در آنها به کار گرفته می‌شود. این سیاست‌ها هرگز در کشورهای عربی و ایران و همچنین کشورهای آفریقایی، آسیایی و آمریکای لاتین قابل اجرا نبوده‌اند. بنابراین نیازهای کشورهای عربی، آفریقایی و آسیایی و همچنین ایران با حذف دلار از معاملات تجاری و اقتصادی آنها و انجام معاملات بین آنها بر اساس ارزهای ملی محلی خود، قابل پاسخگویی است. نزدیکی و همکاری بانکی و تقویت دیپلماسی بانکی بین کشورهای عربی و ایران برای تحقق منافع مختلف آنها بسیار مهم است و برای همه کشورهای منطقه بلکه کشورهای جهان که خواهان آزادی از سلطه آمریکا و استثمار غرب هستند، منفعت آور است.

● آیا می‌توان به ایجاد یک واحد پولی مشترک در بین کشورهای عربی و ایران فکر کرد؟ در صورت شکل‌گیری چنین واحد پولی، تا چه میزان هزینه‌های مبادله می‌تواند بین کشورهای منطقه کاهش یابد؟

ایجاد واحد پولی مشترک بین کشورهای عربی و ایران از اهمیت بالایی برخوردار است. ما از دهه‌ها قبل چنین رویایی داشته‌ایم. این کار قابل اجرا است، به ویژه که ایران و کشورهای عربی مسلمان نیز دولت‌های اسلامی واحد پولی مشترک داشته‌اند. وجود این ارز برای رهایی کشورهای عربی از سلطه آمریکا بر کانون تصمیم‌گیری خود و استقلال سیاسی و واشنگتن و کشورهای ناتو ضروری است و نخستین گام در مسیر تحقق این رویا، پایان دادن به همینه این کشورها بر سازمان اوپک و قطع ارتباط بین فروش نفت با دلار است. کشورهای جهان پس از جنگ اوکراین در این مسیر حرکت می‌کنند و تشکیل چنین واحد پولی به همینه دلار پایان خواهد داد و هزینه‌های تبدیل ارز بین کشورهای منطقه را کاهش داده و در عین حال، ارزهای محلی را تقویت می‌کند و به جایگاهی که با آمدن دلار از بین رفته است، باز می‌گرداند.